

Trichine-onderzoek praktisch haalbaar

Wat is trichine?

Trichine of Trichinella is een microscopisch kleine parasitaire worm. Deze kan voorkomen bij verschillende zoogdieren (onder andere everzwijn, vos, varken en paard). Dieren die besmet zijn met de parasiet zien er niet ziek uit. Wel kunnen ze gedragsveranderingen vertonen zoals minder actief zijn. De volwassen wormen leven in de wand van de dunne darm van de gastheer en zijn levendbarend. De larven doorboren de darmwand, kapselen zich in in het spierweefsel en kunnen daar jaren overleven.

Mensen kunnen besmet worden door het eten van rauw, onvoldoende verhit of onvoldoende ingevroren vlees dat ingekapselde trichinelarven bevat. In vlees dat voldoende verhit wordt tot in de kern (kerntemperatuur boven 70 °C) en/of voldoende lang wordt ingevroren (minstens 10 dagen aan -23 °C of 20 dagen aan -15 °C) zorgt trichine niet langer voor problemen. Roken of pekelen volstaat niet om alle trichinesoorten te doden. De wormen zijn niet zichtbaar met het blote oog.

Bij een besmetting komen de larven vrij in de maag, en dringen ze de wand van de dunne darm binnen. Daar groeien ze uit tot volwassen wormen. Dit proces leidt vaak tot symptomen als misselijkheid, buikkrampen, braken en diarree. Vrouwelijke wormen produceren na vijf dagen nieuwe larven. Deze migreren doorheen het lichaam, en kapselen zich vervolgens in in spiercellen. Symptomen die optreden bij deze fase zijn koorts, nachtzweeten, spierpijn, zwelling rond de ogen en moeheid.

De klachten kunnen weken tot maanden aanhouden. Soms zijn de symptomen mild of zelfs niet of nauwelijks merkbaar, maar ze kunnen ook zeer ernstig zijn. Sommige mensen houden aan een infectie blijvende klachten over zoals zenuwstoornissen en pijn. De ziekte kan zelfs dodelijk zijn, meestal als gevolg van hartfalen.

Wettelijke verplichting van het trichine-onderzoek op everzwijn

Everzwijnen kunnen besmet zijn met trichine. In Vlaanderen moeten everzwijnen worden getest op trichine vooraleer je ze kan aanbieden of verkopen aan derden (de eindverbruiker). Lever je het wild aan een erkende wildverwerkingseenheid, dan moet deze wildverwerkingseenheid het onderzoek laten uitvoeren. Wil je het everzwijnenvlees zelf consumeren, dan is een trichinetest niet verplicht. Maar uiteraard is het ten zeerste aangeraden om deze test wél uit te voeren, in het belang van de eigen gezondheid en die van je huisgenoten. In 2018 werd er effectief een geval van trichine vastgesteld bij een in België geschoten everzwijn.

Een haalbare oplossing voor een trichine-onderzoek

Jammer genoeg was een trichinetest tot voor kort niet echt praktisch haalbaar. De meeste labo's hadden geen interesse om de test uit te voeren. En wie wél een labo vond om een trichine-onderzoek uit te voeren betaalde hiervoor een vaak aanzienlijke prijs. HVV pleitte enkele jaren geleden reeds bij ANB voor een praktisch haalbare oplossing. ANB gaf vervolgens aan dat de dierenarts die de staalname verricht om te testen op andere dierziekten gratis ook een trichinestaal zou kunnen nemen. Het bleef daarbij de verantwoordelijkheid van de jager om dit te laten analyseren. Het echte knelpunt werd daardoor jammer genoeg niet aangepakt.

Vervolgens zijn enkele pioniers vanuit de Limburgse Jagersvereniging en de Antwerpse Jagersvereniging in gang geschoten. Zij zochten en vonden praktische oplossingen in een lokale context. Stalen werden ingezameld en gingen voor onderzoek naar een labo. Aanvankelijk gebeurde het onderzoek in Nederland. Sinds de uitbraak van de Afrikaanse varkenspest echter, aanvaarden

Nederlandse labo's onze Belgische stalen niet meer. Dus moesten deze pioniers op zoek naar een oplossing in het binnenland. HVV zette mee de schouders onder dit project, om een oplossing naar Vlaams niveau te tillen. We zijn dan ook gaan informeren bij de erkende trichinelabo's naar haalbare oplossingen. Vanuit twee labo's hebben we een positief resultaat ontvangen.

- CER, een groot geaccrediteerd trichinelabo in de omgeving van Marche-en-Famenne (Wallonië), trok na de gesprekken de prijs voor een onderzoek gevraagd door een gekwalificeerd persoon gelijk met de prijs van het onderzoek op vraag van een slachthuis. Dit betekent een forse daling van de prijs van het onderzoek voor particulieren (gekwalficeerde personen). Stalen mogen gegroepeerd worden aangeboden op voorwaarde dat de facturatie en de rapportering naar één persoon kan gaan.
- SERVACO, een geaccrediteerd trichinelabo uit Wetteren, liet weten dat zij rekenen met een tarief per onderzoek (maximum 10 stalen per onderzoek). Zij staan er absoluut voor open dat jagers gegroepeerd stalen aanbieden, opnieuw onder voorwaarde dat de facturatie en de rapportering naar één persoon kan gaan. Op die manier kunnen jagers de prijs per analyse sterk drukken.

Beide systemen hebben hun verdienste. Groepering van stalen zal de kostprijs in beide gevallen drukken. Werken met inzamelpunten kan dus een belangrijke meerwaarde bieden. Enerzijds zijn er bestaande lokale inzamelpunten zoals dit van WBE De Zwarte Beek in Heusden-Zolder. Anderzijds kunnen WBE's die zich (intern of met andere WBE's) organiseren naar de toekomst hun leden een aantrekkelijke prijs bieden voor een trichine-onderzoek, zeker in geval de stalen per 10 naar SERVACO worden verstuurd. Naast de prijs is echter ook het tijdsinterval tussen afschot en resultaat van het trichine-onderzoek van belang. Wachten tot er 10 stalen binnen zijn is dan ook niet altijd haalbaar. Bij CER is de kostprijs per staal voor kleine hoeveelheden stalen heel schappelijk, zodat ook hier een oplossing mogelijk is.

Tabel 1: Prijzen (in €) per staal voor het trichineonderzoek bij SERVACO en bij CER. De weergegeven prijzen zijn exclusief BTW. Staalname en transport/verzending wordt uitgevoerd door de jager (gekwalificeerd persoon) en is bijgevolg niet inbegrepen in de prijs.

aantal stalen	prijs per staal (SERVACO)	prijs per staal (CER)
1	37.31	11.67
2	18.66	6.42
3	12.44	6.42
4	9.33	6.42
5	7.46	6.42
6	6.22	6.42
7	5.33	6.42
8	4.66	6.42
9	4.15	6.42
10	3.73	5.50
11	6.78	5.50
12	6.22	5.50
13	5.74	5.50
14	5.33	5.50
15	4.97	4.95
16	4.66	4.95
17	4.39	4.95
18	4.15	4.95
19	3.93	4.95
20	3.73	4.40

Hoe een trichinestaal te nemen?

Een staal voor trichine-onderzoek moet bestaan uit minimaal 100 gram weefsel. Het staal moet samengesteld zijn uit minimaal 3 deelstalen spierweefsel, namelijk één van de voorpoot, één van het puntje van de tong en één van het middenrif (spierachtig gedeelte van het middenrif tegen de rugzijde).

Doe de deelstalen samen in een waterdicht steriel zakje en kleef hierop een etiket met vermelding van de noodzakelijke gegevens zodat de stalen afzonderlijk kunnen worden geïdentificeerd. Per everzwijn heb je dus één zakje met minimaal 100 gram weefsel. Vacuüm verpakken is niet verplicht maar wel een meerwaarde, zeker bij verzending via de post. Door een staal vacuüm te verpakken verhoogt ook de levensduur van het staal. Het labo CER vraagt dat de stalen niet worden ingevroren. Bevroren stalen insturen is wel mogelijk bij SERVACO. Dit maakt het gemakkelijker te wachten tot je 10 stalen hebt. Uiteraard is het daarbij noodzakelijk dat het vlees niet wordt geconsumeerd vooraleer het resultaat beschikbaar is, en aangeeft dat geen trichinen aanwezig zijn. Een goede communicatie en traceerbaarheid is hier dus zeker op zijn plaats.

LJV ontwikkelde een demofilmje hoe je correct een trichinestaal neemt. Dit kan je bekijken op [ons youtube-kanaal](#).

Bij het staal moet je steeds een ingevuld aanvraagformulier voor de analyse vinden. Deze invulformulieren zijn voor beide labo's te vinden op het ledenportaal van HVV (www.hvvintranet.be) onder de 'file-manager': 'Algemeen'- 'Specifiek voor leden' – 'trichine-onderzoek'.

Procedure van analyse

Een groepering van stalen kan je binnen brengen in het erkend trichinelabo. Je kan het staal zelf binnenbrengen tijdens de openingsuren, of dit verzenden met de post. Bij verzending met de post is het aangeraden een envelop met bubbelpastic te gebruiken en/of de stalen vacuüm getrokken te verzenden, zodat lekken niet optreden en de stalen heelheids op bestemming geraken.

Het resultaat wordt per email kenbaar gemaakt aan de contactpersoon voor de groepering van stalen. Dit gebeurt één tot drie werkdagen na aankomst in het labo. Bij een groepering van stalen is het dan aan de contactpersoon om dit resultaat mee te delen aan de jagers die de stalen hebben aangeleverd.

Met dank aan de pioniers die op zoek gegaan zijn naar praktische oplossingen voor het trichine-onderzoek: Johan Craeghs, Ludo Fastré, Karel Vanlauwe en Johan Broeckx en aan het FAVV voor de informatie en aftoetsing rond het protocol van staalname.